

Dana 16. maja, konačni tekst predloženog **EU Mehanizma za prilagođavanje granice ugljenika**, poznatijeg kao „CBAM“, objavljen je u Službenom listu EU (OJ).

Kao Evropljani, mi smo uvek podržavali ciljeve **CBAM-a**, ali se nismo slagali oko dizajna mere. I dalje nismo ubeđeni u njegovu efikasnost u guranju trećih zemalja da usvoje uporedive poreze na ugljenik koji su ambiciozni kao **EU ETS**.

I dalje smatramo da će to doneti više štete nego koristi, posebno u situaciji kada je polovina evropskih kapaciteta primarne proizvodnje smanjena zbog viših cena energije koje plaćamo u Evropi. Na osnovu naše nezavisne analize očekujemo da će CBAM samo povećati troškove proizvodnje i potrošnje aluminijuma u Evropi, bez smanjenja globalnih emisija.

Ali CBAM uredba je sada zakon EU, i mi i dalje dobijamo mnoga pitanja o tome kakvi će biti uticaji na evropske potrošače i proizvođače aluminijuma, kao i kako se ona odnosi na druge međunarodne šeme dekarbonizacije, na primer, globalni aranžman EU-SAD o održivom čeliku i aluminijumu, ili našoj trgovinskoj politici. Realnost je da nismo ni na polovini prvog poluvremena. Još je rano da se u potpunosti shvati kakvi će biti efekti takve jednostrane mere koju je predložila EU.

To je zato što:

Većina elemenata dizajna još uvek nedostaje. Oni će biti definisani tek do kraja 2025. godine, nakon početnog probnog perioda. Tokom ovog perioda, uvoznici će morati da podnose kvartalne izveštaje o ugrađenim emisijama aluminijumskih proizvoda u okviru CBAM-a. Ove informacije će se koristiti za dalje osmišljavanje mere.

Bićemo u mogućnosti da procenimo uticaje na trgovinu i konkurentnost tek do 2028. Tada će se aktivirati CBAM element troškova i uvoznici će morati da počnu da kupuju svoje godišnje CBAM sertifikate. Ovaj trošak će se zasnivati na ceni ugljenika u EU u okviru EU ETS.

Pa hoće li to raditi?

Odgovor je: još ne znamo. Ali ako je to mera koja bi trebalo da izjednači globalne uslove u pogledu troškova ugljenika i smanji globalne emisije, vidimo četiri glavna izazova:

Prvo: Indirektni troškovi ugljenika (ne emisije!) – Uredba predviđa da će za aluminijum trošak CBAM-a biti samo na deklarisanim direktnim emisijama. Tako bi trebalo da ostane sve dok ne pronađemo način da istinski ogledamo indirektno troškove koji evropski proizvođači plaćaju u ceni električne energije. U Evropi ne možemo izabrati da ne plaćamo indirektno troškove emisije ugljenika. Mi samo plaćamo, čak i kada trošimo dekarbonizovanu električnu energiju.

Drugo: Obim proizvoda – Biće procena za proširenje obima proizvoda uzvodno i nizvodno. Podržavamo proširenje obima na što je moguće više proizvoda kako bismo izbegli uvoznike

koji uvoze proizvode dalje obrađene niz lanac vrednosti kako bi se zaobišlo CBAM. Međutim, ako proširimo opseg proizvoda uzvodno i uključimo glinicu, prvo moramo bolje razumeti koji su uticaji u smislu povećanja troškova za evropske proizvođače glinice u EU i troškove nabavke van Evrope. Aluminijum je strateški metal, a glinica, prekursor za primarnu proizvodnju aluminijuma dobijenog od boksita, je kritična sirovina. Da li želimo da povećamo našu uvoznju zavisnost dodavanjem dodatnih troškova proizvodnje u Evropi?

Treće: Zaobilaženje putem premeštanja resursa ili prekomernog deklariranja upotrebe otpada – Metodologija za praćenje, izveštavanje i verifikaciju ugrađenih emisija u CBAM proizvodima uvezenim u Evropu biće ključna. Mora da bude dizajniran na nivou instalacije i da podleže verifikaciji treće strane od strane nezavisnih revizora u trećim zemljama. Svi detalji o ovome još uvek nedostaju. Treba napomenuti da će podsticaj za zaobilaženje ove mere postati još veće ako će CBAM (ikad) pokriti indirektno emisije.

Četvrto: Izuzeća od CBAM-a – Uredba je jasna u ovom pogledu: zemlje bi mogle biti u potpunosti izuzete od CBAM-a ako imaju i povezanu sa ETS-om EU i cenu ugljenika koja se efektivno plaća za ugrađene emisije. Postoji mnogo političkih diskusija o tome da li bi Globalni aranžman o čeliku i aluminijumu mogao dovesti do izuzeća za zemlje koje su deo njega. Uredba je jasna: treba da postoje izuzeća samo ako postoji ekvivalentna cena ugljenika plaćena u zemlji porekla i veza sa EU ETS. Podržavamo ovaj princip. Ostajemo veoma skeptični u pogledu toga da će američka administracija uskoro uvesti sistem trgovanja emisijama koji je uporediv sa onim koji imamo u Evropi.

Uzimajući u obzir sve ove izazove i nepoznanice, očekujemo 3 ključna kratkoročna uticaja na aluminijumske lance vrednosti:

Prvo: Povećane obaveze izveštavanja o podacima za uvoznike i postrojenja trećih zemalja koja proizvode proizvode za izvoz u Evropu, uvoznici će imati obavezu da podnose tromesečne izveštaje o emisijama tokom prelaznog perioda.

Drugo: Sledivost kroz lanac vrednosti – Proizvođači CBAM proizvoda iz trećih zemalja moraće da pruže informacije svojim kupcima u Evropi o emisijama svojih proizvoda na nivou postrojenja. Ako je proizvod prošao kroz odvojene proizvodne korake u različitim instalacijama u nekoliko zemalja, to može biti izazovno.

Treće: Standardizacija – Komisija EU do sada navodi da će tokom početne probne faze postojati fleksibilnost za izveštavanje o ugrađenim emisijama u CBAM proizvodima kako bi se omogućilo uvoznicima i instalacijama trećih zemalja da se naviknu na sistem. Međutim, u jednom trenutku će se morati podvuci linija i biće ključno da postoji zajednički okvir za sve aktere u globalnim lancima snabdevanja o tome kako izveštavati i poštovati CBAM.

Proliferacija metoda nikome nije u interesu. Kao Evropljani, ključni princip koji treba slediti

je da pristup koji će se slediti bude što je moguće bliži troškovima ugljenika koje plaćaju instalacije za proizvodnju aluminijuma, jer podleže sistemu EU za trgovinu emisijama (EU ETS).